

โครงการ

ผลิตคู่มือการเรียนรู้กรณีตัวอย่างการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนในประเทศไทย¹

ตามที่สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ (สวสส.) ได้รับการสนับสนุนจาก สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ (สพฉ.) ประจำปีงบประมาณ 2556 เพื่อจัดทำคู่มือเรียนรู้กรณีตัวอย่างการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ (1) เพื่อรวบรวมตัวอย่างการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนที่มีบทเรียนที่น่าสนใจจำนวนมาก ทั้งจากประสบการณ์การรับมือของชุมชนและจากการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง ของมาตรการเสริมศักยภาพชุมชนเพื่อรับมือกับภัยพิบัติที่องค์กรต่างๆ ได้เข้าไปดำเนินการในพื้นที่ (2) เพื่อเป็นตัวอย่างแนวทางการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชน สำหรับผู้ปฏิบัติงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สามารถประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนทั้งในช่วง ก่อน ระหว่าง และหลังภัยพิบัติ อันจะเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานและผู้ปฏิบัติงานในระดับท้องถิ่น ชุมชนและองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิจัยและผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับเรื่องภัยพิบัติในอนาคต กิจกรรมที่ได้ดำเนินการไปแล้ว ได้แก่

1. รวบรวมสื่อ เครื่องมือ และคู่มือที่เกี่ยวข้องกับภัยพิบัติ จากหน่วยงาน ภายในประเทศ และได้มีการวิเคราะห์คู่มือของหน่วยงานต่างๆ เช่น สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ (สพฉ.) กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) กรมไฟฟ้าระวังโรค สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.) รวมทั้งองค์กรพัฒนาเอกชน เช่น มูลนิธิรักไทย เป็นต้น รวมทั้งวิเคราะห์ผ่านตัวอย่างรูปธรรมจากวิจัยที่ได้ดำเนินการมาก่อนหน้านี้ โดยคู่มือการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ชุมชน ที่กำลังดำเนินงานจะมีแนวคิดบริบทนิเวศวัฒนธรรมชุมชน
2. รวบรวมตัวอย่างสื่อ คู่มือ และเครื่องมือการเรียนรู้ของต่างประเทศ เช่น คู่มือองค์กรสหประชาชาติ ว่าด้วยเรื่องภัยพิบัติ องค์กรอนามัยโลก (WHO) องค์กรเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐฯ (USAID) สถาบันลดโอกาสเกิดภัยพิบัติและฟื้นฟูเยียวยามนุษยชาติ เป็นต้น เพื่อมาศึกษาว่ามีตัวอย่างการสร้างสื่อการเรียนรู้ที่คืออะไรบ้าง เพื่อหา รูปแบบ ที่น่าสนใจ โดยเฉพาะการใช้รูปประกอบ
3. ระดมความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนร่วมกับทีมวิจัย โครงการในแต่ละกรณีจะมีเนื้อหาในประเด็นที่ผู้ปฏิบัติงานควรรู้อะไรบ้าง โดยคัดเลือกจาก 72 กรณีที่ได้จากงานวิจัยก่อนหน้านี้

จากที่ได้ดำเนินการมา ทีมงานได้มาทบทวนหาหรือว่าคู่มือจากหน่วยงานต่างๆ ที่ได้รวบรวมมาศึกษาว่าสื่อที่มีอยู่แล้วเป็นอย่างไรมีจุดแข็งจุดอ่อนอะไรบ้าง การดำเนินงานต่อจากนี้จะ ดำเนินการเขียนและ ออกแบบคู่มือการจัดการที่น่าสนใจ โดยเน้น แนวคิดนิเวศวิทยาวัฒนธรรม ซึ่งทำให้เกิดประโยชน์ด้านการเรียนรู้และเสริมพลังแก่ชุมชนต่อไป

¹ ผู้รับผิดชอบดำเนินโครงการ : นพ.โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ และสุนนมาลย์ สิงหะ สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ